

REALIZACIJA DEJAVNOSTI NA PREDMETNI STOPNJI OŠ PREŽIHOVEGA VORANCA NA RAVNAH NA KOROŠKEM V ŠOLSLEM LETU 2018/2019

 <p>Osnovna šola Prežihovega Voranca Ravne na Koroškem</p> <p>TO NI SREČA, TO JE ZNANJE ...</p>	<p>GOZDARSKA POT 11 2390 RAVNE NA KOROŠKEM SLOVENIJA TELEFON: 02 620 52 70 TELEFAKS: 02 620 52 87 Elektronska pošta: o-pvpravne.mb@guest.arnes.si Spletna stran: www.os-prezih.si</p>	
--	---	---

Zbrala in uredila: Vanja Benko, mentorica ŠNO

JUNIJ 2019

KDAJ?	KAJ?	KDO?
4. 6.	<p>Vsi sedmo- in osmošolci, ki smo prebrali knjige za bralno značko, smo bili tokrat nagrajeni in smo se v KOK na Ravnah srečali s Primožem Suhodolčanom. Bilo je zabavno in na koncu smo mu zapeli ter razrezali torto, saj je maja dopolnil okroglih 60 let. Še enkrat iskrene čestitke pisatelju, hvala pa t8istim, ki so nam omogočili ta edinstveni dogodek.</p> <div data-bbox="459 1400 1152 1915" data-label="Image"> </div> <p style="text-align: right;"><i>Polona Horvat, 8. b</i></p>	7. in 8. r.
7. 6.	<p style="text-align: center;">VALETA devetošolcev</p> <p>Bilo je nepozabno.</p>	9. r.

Fotografiral: Aleš Mesner, oče devetošolca Anžeta

Prelistajte naše glasilo na spletni strani šole.

Vaši devetošolci

10. 6.	RAZREDNI UČITELJSKI ZBOR za 9. r.	9. r.
11. 6.	Tehniški dan z naslovom <i>Dediščina Panonskega sveta</i>	7. r.
VSEBINA		

Vodeni ogled *Dominkove domačije* v *Gorišnici*, najstarejše ohranjene panonske hiše v Sloveniji.

V *Razkrižju* doživimo prikaz življenja izpred 5500 let v prazgodovinski naselbini *Gradišče na Šafarskem*.

Obiščemo doživljajski park *Vulkanija* v *Gradu na Goričkem*.

Lepo smo se imeli in pridni smo bili.

13. 6.

**PODELITEV PRIZNANJ in BRALNIH ZNAČK ter
predaja ključa**

8. in
9. r.

14. 6.

**PODELITEV SPRIČEVAL DEVETOŠOLCEM
IN NJIHOVO SLOVO OD OSNOVNE ŠOLE**

Angleščina za pokušino

9. r.

Fotografirala: Brigita Plemeniti, učiteljica

18. 6.	RAZREDNI UČITELJSKI ZBOR (6.-8. r.)	6.-8. r.
	ŠPORTNI DAN - PLAVANJE	6.-8. r.

V 7. a so pisali svoje rime.

Drobtinica

Oči zelene imaš
 kakor travica.
 Lase kot žogica
 kratke kot marogica.

Nadina Subašič

Drobtinica

Ptice pojo, rože cveto.
Morje valovi, listje v vetru šelesti.
Lepota narave je kot pesem za nas,
počitnice so kot nalašč za vse nas.

Nik Kolenda

Drobtinica

Ko vidim tvoje modre oči,
srce se mi nasmeji.
Leta, primerna za igro in smeh,
skupaj odjadrala bova v širni svet.

Anej Svenšek

MOJA PESEM

Pesem se kot solza zliva,
da poplavo nam priliva.

Zdaj bežimo, bežimo,
se rešimo, solze posušimo,
nič več poplav, hočem več zabav,
naj poplava se izlije in se na šolo polije.

Zdaj pouk je preč
in starši mi ne težijo več.

Lia Lužnik

NESREČA

Teja nogo si je zlomila,
Rene v bolnici počiva,
saj njegova mama
znaka STOP ni opazila.

Soseda padla je
in na hrbtu modrice pojavile so se.
Sošolka cvek je dobila,
ker se ni učila.

Razredničarka žalostna je bila,
ker njena hčerka je hudo zbolela.
Bo že ozdravela
in spet bo vesela.

Nina Čevnik

SLADOLED

Je sladek kot med in mrzel kot led,
to je okusen sladoled.

Osveži nas poleti,
ampak žal ne leti,
zato ga moramo v trgovini poiskati.

So različni okusi,
zato vsakega poskusi.

Nika Oblak

ŽIVLJENJE

Roža cveti,
sledove pusti.
Travniki pojo,
vse nam odišavijo.

Matematika se mi težka zdi,
slovenščina pa me zmeraj nekako ulovi.
Pri zgodovini me preteklost lovi,
pri naravoslovju pa učiteljica zmeraj zgubi.

Blaž Perger

TA LJUBEZENSKA

Jaz gledam sonce,
ti pa nebo.
Midva sva nezdružljiva
kot krava in trava.

Mene se ne vidi,
tebe pa se.
Najraje te imam na svetu,
to tebi jasno je.

Morda kdo to ve
morda pa ne,
saj to skrivnost najina je.

Nisem vedel,
kaj naj ali kako,
ampak na koncu se je vse dobro izšlo.

Sergej Filip Ilić

TEMPO

Vsako jutro težko se zbudim,
vstanem, umijem, se najem.
Ko to opravim, dalje hitim,
saj šole zamuditi ne smem.

Tam me čaka moj dobri prijatelj.
Družijo naju skupne stvari,
šola, zabava, pa še ravnatelj.
Guliva skupaj šolske klopi.

To prijateljstvo ni večno,
našel si je drugo družbo.
Počutil sem se precej nesrečno,
kot dobil bi kakšno okužbo.

V življenju se vedno nekam hiti,
v šolo, v službo in še kam.
Izgleda, kot da se svet narobe vrti.
Jaz pa ne vem, ne kod ne kam.

Jurij Robnik

ŠOLA

Šola je šala,
v kateri se le zabava priznava.
Ko grem v šolo,
redno pijem coca-colo.

V šoli jemo malice,
ker so boljše kot drevesne palice.
Včasih so učitelji nesrečni,
ker smo učenci tečni.

Ajdin Elkasović

SLED

Ne hodi po poti,
ki je že prehojena,
raje najdi svojo pot
in za sabo pusti sledi.
Zapomni si - vsakega kdaj zadane ženska.

Ožbi Pandev

ŽALOST

Žival naša obolela je,
a nismo vedeli, da zbolela je.
Čakali dneve smo
in bili zaskrbljeni smo.

Na žalost žival poginila je
in poslovala se je.
Dneve žalostni smo bili,
a želimo, da videli se bi.

Tedni minevali so
in vedno bolj opomogli smo si.
Mislili, da v redu bo vse,
nakar svet porušil se mi je.

Druga žival zastrupila se,
zdaj zelo bolna je.
Mogoče opomogla si bo,
a posledice nosila bo.

Naca Nikolov Veber

V 7. b-razredu smo letos imeli posebno domačo nalogo, da smo poiskali in zapisali zgodbo, v kateri predstavimo ljudsko šego iz naše okolice ali nek običaj, ki ga imajo v katerem od krajev, kjer živijo naši sorodniki.

1919-2019 STOU LEJT GANČKEGA MAJOŠA Postavljanje mlaja v vasi Gančani v Prekmurju

Moj oče izvira iz prekmurske vasi Gančani. Tam imajo prav poseben običaj postavljanja mlaja.

V letu 1919 so na 30. 4. nekateri takratni povratniki iz prve svetovne vojne postavili prvi mlaj v zahvalo devici Mariji za srečno vrnitev. Prvi mlaj oz. »majoš« je bil podoben mlaju, ki so ga videli v času vojne v Rusiji.

Od prve postavitve majoša do danes se je prireditev z leti dopolnjevala in spremenila. Danes pomeni postavljanje majoša vrsto dejavnosti. Vanje so vpeti »lejtniki«, to so vaška dekleta in fantje, ki v letu postavitve dopolnijo 18 let. Že v začetku leta »lejtniki« pričnejo s pripravo okraskov za »vrij« (vrh) majoša. Okraski, kot npr. »pantleki« (trakovi), rože in krone se izdelujejo iz krep papirja. To pripravljanje okraskov traja več tednov. Pripravijo tudi deblo smreke. Težki vrh okrasijo, potem ga lejtniki na dan postavitve ročno nosijo po vasi (od domačije ene izmed »lejtnic« mimo kapele na staro nogometno igrišče), kjer sledi spojitev debela in vrha. Tudi postavljanje majoša je še vedno tradicionalno - samo ročno. Moja babica je bila lejtnica leta 1952, moj oče leta 1987.

Vedno se zbere veliko vaščanov. Postavljanje je z leti postalo krajevni praznik. Letos je 100. postavljanje spremljala še posebej velika množica gledalcev. Ker spada prireditev med etnološke posebnosti in je že zdavnaj prerasla lokalnost, je bil letošnji slavnostni govornik predsednik države. Že vrsto let dogajanje spremlja tudi RTV Slovenija.

Po postavitvi sledi obvezna kratka proslava, kurjenje kresa in nato veselica.

V počastitev 100. obletnice so vaščani pripravili zanimivo razstavo, spominske majice in kape ter druge spominke, med njimi tudi knjigo.

Matej Petek

PREKMURSKI POZVAČINI

Pozvačini so posebni vabovci, ki vabijo na svatbo sorodnike, sosede, znance in prijatelje; so pozvačin, zvačin ali zvač. Ta šega je najbolj razvita na ozemlju beltinske, bogojinske, turniške, črenšovske in odranske župnije. V beltinski župniji izberejo marsikdaj sorodnika, vendar to ni pravilo. Po navadi je to mlajši moški, ki mora biti odrezav mož, poln domislic. Kdor je izbran za pozvačina, je počaščen. Vedno sta pozvačina dva. Eden je z nevestine strani, drugi pa z mladoženčeve. Pozvačin si priskrbi tiskane ali pisane listke za vabljenе. Vabiti začne v nedeljo ali v ponedeljek pred gostovanjem. Oblečeni so v posebno nošo, to pa mora priskrbeti hiša, ki je naprosila za pozvačina.

Njegovo obleko sestavljajo: klobuk z veliko pisanih trakov, perja in rož; okrog vratu mu ovijejo gazo; prek suknje mu čez vsako ramo položijo brisačo, vsako v nasprotno smer, na brisače prilepijo trakove in umetne rože; pod kolenom si priveže na vsako nogo po dva zvončka; oprtan je z dvema čutarama, v eni nosi vino, v drugi pa proso in pa s spleteno ali pa usnjeno torbo, v kateri nosi kruh; oprtan je še s trobento ali z rogom in leseno sekuro, na kateri je ježevo kožo, ki je okrašena; zadnji pozvačinov rekvizit je zemljevid, po pravilu list časopisnega ali navadnega porisanega papirja.

Najprej se vabijo najbolj oddaljeni, nato bližnji in naposled domači.

Pozvačin hodi še danes večinoma peš. Na poti do hiš, v katere gre vabit, pleše in skače, preganja otroke, vriska, pozdravlja mimoidoče, jim ponuja pijačo ter jih praska z ježevo kožo.

Pozvačin vabi do četrтка, potem pa v petek in soboto pomaga pri pripravah. V nedeljo si še zadnjič obleče svoje oblačilo ter pred cerkvijo počaka svate in jih razporedi. Na zabavi pomaga ohranjati dobro voljo in gre še enkrat vabit tiste, ki niso prišli.

Tia Kotnik Jauk

»ROLKANJE« JAJC

To je običaj, o katerem mi je pravila mama. V njenem otroštvu so na veliko noč šli k babici in stricu, kjer se je zbralo celo sorodstvo. Stric je iz lesa izdelal toboganček, po katerem so spustili pisank. Če je tvoj pirh zbil drugega, sta bila oba tvoja. Tako so se igrali, dokler jim je bilo dolgčas in se niso naveličali. Zmagal je tisti, ki je imel največ jajc. Na koncu je vsak dobil eno jajčko in jo pojedel.

Aljaž Krivograd

JAJČARIJA

Jajčarija je stara ljudska šega, vezana na god svetega Florijana. Poznana je predvsem na območju Črne na Koroškem.

Sveti Florijan goduje 4. maja. Fantje, ki niso poročeni, torej so »ledig in fraj«, v noči na 4. maj hodijo od hiše do hiše in pobirajo skrita jajca. Morajo jih pobrati do polnoči. Pred vsako hišo zapojejo, v hiši pa jih pogostijo. Iz blagoslovljenega lesa naredijo križe in zakurijo v štedilniku. Ko pomalicajo, pustijo še sporočilo, kje in kdaj bo jajčarija, to je veselica, »gavda«, na kateri pečejo »šnite«, plešejo in se zabavajo. Če pri kateri hiši ne nastavijo jajc, jim fantje ponagajajo s kakšno vragolijo. Tako se je npr. zgodilo, da je tisti, ki je zjutraj prvi vstal, prijel za namazano kljuko, našel določen kos orodja ali kakšno drugo stvar na drevesu ... Ob tej šegi je tudi priložnost, da kakšen fant spozna svojo bodočo ženo.

Anže Paradiž

NABIJANJE »KRENCA«

Ljudski običaj, ki ga bom opisala, je značilen za Koroško in se je na vso srečo ohranil še do danes. Imenuje se nabijanje »krenca«. Šega ima svoje korenine v preteklosti, bila pa sem ji priča že nekajkrat tudi sama.

Poroka je zmeraj vesel dogodek, kmečka ohcet na Koroškem pa ima tudi svojo zanimivo plat. Na predvečer poroke se zberejo prijatelji in znanci ter bližnji sosedi ženina in neveste na domu neveste, ki jih ne pričakuje. Med njimi so lahko tudi taki, ki sicer niso povabljeni na poroko, a kljub temu želijo s svojo prisotnostjo izkazati veselje ob prihajajočem dogodku. S seboj prinesejo spleten venec iz zelenja, ki ga običajno pritrdijo na vhodna vrata nevestine hiše. Prav tako poskrbijo tudi za prijetno vzdušje z muzikanti. Največkrat je to kak harmonikaš, ki z veselo in s poskočno glasbo vzbudi pozornost neveste in njenih staršev, da pridejo iz hiše. Navzoči prijatelji poskrbijo tudi za pijačo in prigrizke, zaplešejo in na ta način popestrijo predporočno dogajanje. Včasih

postavijo tudi mlaj. Veseljačenje se lahko raztegne tudi v zgodnje jutranje ure naslednjega dne.

Ta običaj je našel svoje mesto tudi v številnih igrah in povestih koroških piscev, med drugim tudi v igri Ivana Kuharja *Koroška kmečka ohcet*.

Tako kot z mnogimi drugimi običaji se je tudi v tem primeru zgodilo, da je ta šega v marsičem prerasla svoj prvotni namen. Danes je nabijanje »krenca« značilno tudi na predvečer praznovanja rojstnodnevnih obletnic, še posebej, ko nekdo praznuje abrahama. Tudi takrat se prijatelji in znanci zberejo pri slavljenecu, nabijajo »krenc«, postavijo mlaj, prinesejo hrano in pijačo in se veselijo v hiši ali pred hišo slavljenca. Zanimivo je, da se je »prijela« navada, da mora slavljenec nato po izteku tolikšnega števila dni kot praznuje let, povabiti takratne udeležence in sam poskrbeti za hrano in pijačo. Če so mu postavili mlaj, ga takrat podrejo in spet je veselo.

Vedno, ko sem bila prisotna na takem dogodku, se mi je ta zdel nekaj posebnega. Pestro dogajanje, tekanje otrok, ples ter prijetno krepčilo mi je ostalo še dolgo v lepem spominu. Mislim, da je treba takšne dogodke ohranjati še dalje in poskrbeti, da se ne spremenijo preveč.

Lena Iršič

KOŽUHANJE ali LIČKANJE

Skoraj vsaka vas je imela svoj način druženja in povezovanja ob različnih letnih časih. Ljudske šege in navade veliko povedo o takratni kulturi, razmišljanju in življenju. Med najpomembnejša jesenska opravila je nekoč spadalo kožuhanje ali ličkanje. Koruzo je imel vsak kmet in bila je pomembno živilo tako za ljudi kot za živali. Včasih so bili ljudje med seboj bolj povezani. Sosedje so si med seboj pomagali. Domačini so zrele koruzne storže polomili in jih pripeljali domov. Že nekaj dni prej so po vasi razglasili, da bodo imeli ličkanje. Proti večeru so ljudje začeli prihajati k hiši in so se posedli na pručke. S koruze so strgali liste.

Ostati so morali samo trije listi, da so jih lahko vezali. Povezano koruzo je mladina odnašala h kozolcu. Vzdušje je bilo prijetno, ker so bili zbrani mladi in stari. Pripovedovali so si zgodbe, peli, dobro jedli in pili, plesali in igrali na harmoniko. Po opravljenem delu je sledilo druženje do jutranjih ur. Danes se je ličkanje ohranilo le še ponekod. Taki običaji so ljudi med seboj povezovali.

Urban Butolen

Med najpomembnejša jesenska opravila je nekoč spadalo **kožuhanje ali ličkanje oziroma lupanje**. Ko koruza dozori, domačini zrele koruzne storže polomijo na njivi in jih pripeljejo domov. Že nekaj dni prej po vasi razglasijo, da bodo imeli kožuhanje in prosijo drug drugega za pomoč. Med tednom so običajno koruzo pobrali in jo pripeljali v skedenj ali pred krušno peč, med vikendi pa so jo lupili. Običajno so proti večeru ljudje začeli prihajati k hiši in se posedli na pručke okoli kupa koruze. Z levo roko so prijeli koruzni storž, z desno roko pa strgali vse, razen treh listov. Tako pripravljene storže so metali na kup h gospodarju in

fantom iz vasi, da so jih vezali. Običajno so vezali po dva storža skupaj in jih metali na drugi kup. Povezano koruzo je mladina odnašala k latam kozolca in tam so jo obesili, da se je sušila. Po opravljenem delu je sledila zabava, ki je po navadi trajala do jutranjih ur.

Eva Štehar

V mesecu decembru praznujemo največji krščanski praznik božič. Advent je štiritedenski čas pred tem praznikom. Na ta praznik se pripravljamo cel mesec. V naši družini pred adventnim časom izdelamo adventni venček iz vejic smreke. Vejice povežemo v krog. Na venček postavimo štiri sveče, ki predstavljajo štiri adventne nedelje. To je čas duhovne priprave na božič. Vsako nedeljo v mesecu decembru prižgemo eno svečko, tako da prvo nedeljo gori ena sveča, drugo nedeljo gorita dve, tretjo tri sveče, četrtno nedeljo gori vse štiri sveče. Nato je čas praznika božiča.

Aljaž Brankovič

POSTAVLJANJE MLAJA

Mlaji se postavljajo ob okroglih obletnicah npr. 18, 20, 30, 40, 50, 60, 70, 80, 90, 100.

Navada je, da se mlaj postavi dan pred dejanskim rojstnim dnem. Še en dan pred tem se prijatelji slavljenca zberejo, pojdejo v gozd in posekajo smreko srednje rasti in ji do približno polovice vrha odstranijo skorjo. Nato deblo okrasijo z različnimi trakovi in baloni. Na dan postavljanja mlaja se zberejo vsi sosede in prijatelji slavljenca, kjer na odcepu slavljenčeve hiše pričnejo postavljati mlaj, po postavitvi pa se zbrana družba napoti proti hiši, kjer jih že čaka pijača in jedača. Mlaj podremo čez toliko dni, kolikor star je slavljenec. Postopek je skoraj enak, slavljenec spet povabi družbo na svoj dom.

Takšen je običaj pri nas na Strojni.

Žiga Šapek

Prešanje je običaj, pri katerem se iz jabolk, hrušk pa tudi grozdja iztisne sok, imenovan mošt. Ta običaj je značilen predvsem za Koroško in se opravlja jeseni. Postopek prešanja je enostaven. Jeseni, ko je sadje zrelo, ga oberemo. Potem to sadje operemo in ga naložimo v gajbice (to so leseni zaboji različnih velikosti). Nato damo sadje v stiskalnico in ga zmeljemo. Iztisnemo mošt, ki se izliva v škaf, potem pa v sod.

Sveži mošt imenujemo sladki mošt, saj je dobrega sadnega okusa. Sladki mošt čez nekaj dni zavre. Pri tem se sladkor spremeni v alkohol, mošt pa tudi postane grenkejšega ali kislega okusa.

Ana Kričej

STELJERAJA (ljudski običaj na Koroškem)

To je običaj, ki je potekal na kmetijah bolj v otroštvu naših babic in dedkov, in sicer predvsem v spodnjem delu Mežiške doline in v hribih med Mežo in Dravo, čeprav so jo poznali tudi na Smrekovcu in Uršlji gori.

Vsako leto so kmetje bolj v jesenskem času posekali več dreves in pripravljali steljo za živino za zimski čas. Izvedel sem, da je stelja morala biti pripravljena do Lenarta (6. novembra), niso pa steljeraje imeli na tistih kmetijah, kjer so steljo pripravili sproti iz vej iglavcev ali da so grabili listje in želi praprot. Za steljerajo so naprosili za pomoč 20-25 domačinov. Uporabljali so še dolge lestve in posebne sekire za sekanje vej. Nekaj ljudi je na tleh "košatilo", sekalo koše in čedilo tla. Ženske so odsekane veje zlagale na kupe, "vlake", ki so jih nekateri sproti spravljali domov pod streho, drugi so jih do zime pustili v gozdu in jih spravili, ko so imeli čas.

Po trdem delu v gozdu so imeli proti večeru bogato pojedino, nato pa so se veselili in plesali dolgo v noč.

Nejc Pori (po pripovedovanju dedka in babice)

DIVJA JAGA

Življenje na kmetih je bilo včasih težavno, zato so si kmetje med seboj zelo pomagali. Večerja in zabava se je po navadi zavlekla dolgo v noč. Skozi to dolgo veseljačenje se je razvila pripoved o Divji jagi.

Nekega poznega večera se je kmet odpravljal domov. Pot ga je vodila skozi temačen gozd. Moža je naenkrat presenetila Divja jaga. Vedel je, da se mora skriti, a v naglici ni našel pravega prostora. Ko ga je jaga dohitela, je slišal reči: »Tukaj moram zasaditi sekiro.« Divja jaga je odšla, moža pa je odtlej močno bolelo v križu. Obupanec se je natanko leto dni po srečanju vrnil na isti kraj. Zaslišal je glas, ki je rekel: »Vzeti moram sekiro in jo zasaditi v drugega.« Kmetu je bolečina takrat v križu popustila.

(Zapisano po pripovedi moje babice.)

Zara Kumer

Kmet se je nekega poznega večera odpravljal domov. Pot ga je vodila skozi temni gozd. Naenkrat ga je presenetila ženska v beli obleki. Vedel je, da se mora skriti, saj so po kmetijah v njegovem kraju krožile govorice o Divji jagi. Videli so jo samo možki, ki so sami hodili v gozdu pozno zvečer. Ampak mož se ni imel časa skriti. Ko se mu je jaga približala, jo je slišal reči: »Tukaj moram zasaditi sekiro.« Divja jaga je odšla, kmeta pa je začelo močno boleti v križu. Ves obupan se je vrnil v gozd mesece kasneje. Zaslišal je glas, ki je rekel, da mora sekiro zasaditi drugemu možkemu. Odtlej ga hrbet ni več bolel.

Tia Aliesha Kranjc

Običaj **slovo od starke zime** izhaja iz starih časov. Naši predniki so verovali, da bodo na ta način pregnali zimo in priklicali pomlad. V naših krajih je še vedno tako. Iz slame naredijo veliko starko zimo, ki jo lepo po domače oblečejo. Okrog nje se zberejo različne pustne maskare, ki prepevajo pesmi, plešejo in se veselijo. Tako se poslavlja od starke zime. Na koncu jo zakurijo. S tem običajem poskušajo priklicati sonce, pomlad, rožice, metuljčke, čebelice.

Klemen Podgoršek

VELIKONOČNI PONEDELJEK

Vsako leto na veliko noč se jaz in moja družina zjutraj odpravimo k žegnu. V košaro damo meso, potico, hren, pirhe in kruh. Vse to odnesemo v Rutnikovo kapelo, kamor se iz župnije Ravne pripelje župnik in nam blagoslovi hrano. Po obredu se odpravimo domov.

Drugi dan si pripravimo zajtrk iz vseh jedi, ki so bile blagoslovljene. Po svečanem obedu se odpravimo od doma in odnesemo pisanko. Tudi mi v tem času prejmemo svojo. Tako pri nas preživljamo velikonočne praznike.

Mija Špenger

Velika noč je lep praznik. Je največji krščanski praznik. Za nas doma pa tudi družinski praznik.

Običajno se pričnejo priprave že nekoliko prej. Očistimo hišo, na cvetno nedeljo, teden pred veliko nočjo, nesemo snop v cerkev. Tega potem porabimo ob božiču in novem letu, ko dedek veje snopa prižge in z njimi žegna hišo.

V petek pred veliko nočjo imamo post, kar pomeni, da ne smemo jesti mesa. Običajno zvečer pobarvamo jajca in jih po svoje okrasimo. V soboto zjutraj pričnemo s pripravami za žegen. Babica speče potico. Kuhamo šunko in klobase, pripravimo tudi kruh in hren. Po celi hiši prijetno diši. Hrano naložimo v pleteno košaro, jo prekrijemo s prazničnim prtom in okrasimo s cveticami. Nato jo odnesemo v cerkev. K žegnu hodim, odkar se spomnim. Ko sem bil majhen, sta

tudi brata šla z menoj in mamó. Fantje smo imeli vsak svojo majhno košarico. Sedaj grem sam z mamó ali babico in nesem veliko košaro, ker sta brata že odrasla. Pri žegnu v cerkvi blagoslovijo hrano.

V soboto zvečer običajno pride na obisk moj krstni boter in mi prinese pisanko. To je pravi koroški običaj. Boter oz. po koroško goti mi prinese darilo in šarkelj. Ko smo bili majhni, je prinesel tri male šarklje, tako da smo imeli z bratoma vsak svojega. In pobarvana jajčka (letos je prinesel tudi prepeličja).

V nedeljo zjutraj jemo žegen. Pri mizi se zbere cela družina, tudi bica in dedi, ki živita v isti hiši. Po kosilu gremo na obisk h gotiju, ki živi na kmetiji. V veliki kmečki kuhinji se običajno zbere kar precej sorodnikov, saj vsi radi zahajamo k njim. Skupaj jemo žegen, se pogovarjamo, mlajši se igramo, praznujemo in se veselimo, da smo skupaj. Za vse nas je to pravi družinski praznik.

V ponedeljek gremo običajno v Prekmurje k moji prekmurski »bajci« in ostalim sorodnikom. Tudi tam se zberemo in jemo žegen. Včasih zunaj zakurimo in pripravimo »pajani krüj«. Ob ognju sedimo, se pogovarjamo, včasih tudi zapojemo in zaigramo na svoje instrumente.

Tudi v času Prežihovega otroštva je bilo ob veliki noči praznično, kolikor so si lahko ustvarili praznično vzdušje. Ničesar niso imeli na pretek. Da so lahko dali svojim krščencem pisanko, so si morali skoraj odtrgati od ust. V Treh pisankah Voranc opiše, kako se je odrekel denarju, ki je bil namenjen njemu, da je popravil sramoto svoje družine. Revščina je prikazana tudi v mnogih drugih pisateljevih zgodbicah. Vsa socialna tematika me je pretresla in ob prazničnih velikonočnih dnevih sem razmišljal o času praznovanj v različnih obdobjih.

Ko je bila moja bica otrok, so na veliki petek zavezali zvonove in se ni smelo več delati na polju. Počistili so celo hišo in imeli strogi post. Mati je pekla šarklje. Spekla je tudi hleb belega kruha iz moke, kvasa in vode. Za kosilo so imeli stročnice in zelenjavo, za večerjo pa bel kruh in črno kavo. V soboto so otroci prinesli posvečeni ogenj, s katerim so prižgali dračje, mama pa je pripravila cekar in vanj dala hrano za žegen (blagoslov). V nedeljo zjutraj so za »broštek« imeli žegen. Potem so šli v cerkev k »vstajenju« (k velikonočni maši), popoldan so čakali gotija, ki jim je prinesel pisanko. Za pisanko so dobili šarkelj, jajce in včasih malo denarja.

Če primerjamo, se naše praznovanje ne razlikuje toliko od tistega pred sedemdesetimi leti, ko je bila moja bica še otrok. Takrat je bilo življenje skromnejše, tudi pisanka, vendar so bili običaji enaki. Družina je praznike preživela skupaj. Pri nas doma se trudimo ohranjati te običaje in jih prenašati iz generacije v generacijo.

Matej Petek

Praznik **svetih treh kraljev** (Gašperja, Mihe in Boltežarja) je krščanski praznik (6. januarja), ko praznujemo prihod treh kraljev, ki so se prišli poklonit Jezusu. V tem času vsako leto v župniji pripravimo več skupin, ki hodijo po Ravnah od hiše do hiše, od družine do družine. Oblečeni so kot sveti trije kralji, pojejo, nosijo zvezdo, dva odrasla pa otroke dva dni vozita naokrog. Sladkarije skupaj pojemo, zbrani denar pa je namenjen revnim otrokom.

Mija Špenger

ŠRANGANJE ALI ODKUP NEVESTE

Na večer pred poroko je ženin od neporočenih fantov iz vasi, kjer je živela nevesta, prejel pismo, ki je bilo napisano na pergamentnem papirju, največkrat lepo v verzih. Na njem je bilo zapisano, da bodo ženinu, ker pelje nevesto iz vasi, nekje na poti pripravili šrango (kot neko oviro). Ženin je moral na šrangi opraviti različna dela oz. rešiti pripravljene naloge, kot npr. žagati drva ali brusiti koso ... Pomagala mu je lahko priča. Po vseh opravilih je moral še plačati, da je lahko odpeljal nevesto.

Lucija Mlinar

I.

Globoko v Podjanskem gozdu je stanoval ubog drvar v siromašni bajtici. Navadil se je temnih gozdov in ni poznal strahu, če se je zaganjal veter v visoke smreke in se je zaradi tega slišalo šuštenje in pokanje, ki marsikoga tako prestrašilo, da mu vstanejo lasje pokonci.

Drvar je mnogokrat slišal pripovedovati stare ljudi, kaj se je temu in kaj se je onemu pripetilo v gozdu. Vse takšne pripovedke pa je imenoval stare čenče in vedno zatrjeval, da vsega tega tako dolgo ne bo verjel, dokler sam ne bo doživel kaj podobnega.

Nekega večera je po delopustu slonel pri oknu svoje kočice in s slastjo vdihoval sveži gorski zrak. Pri delu, ko mu je lil pot s čela, ko je napenjal mišice pri trudu polnem delu, ni opazil naravnih krasot. Čisto drugače pa jih je občutil, ko je sedel v svoji kočici in opazoval, kako so se kradli poslednji žarki zahajajočega sonca skozi visoko drevje. Tako je bil zatopljen, da ni niti slišal, da se bliža njegovi kočici Divja jaga. Ko se je zavedel, je slišal šum in hrup, lajanje psov, mijavkanje mačk, vmes pa odmeve človeških glasov. Divja jaga ga je presenetila v najboljšem razpoloženju in zaradi tega je postal preveč predrzen. Sklonil se je še dalje skozi odprto okno in ker ni videl zunaj živega duha, je oponašal lajanje in mijavkanje Divje jage.

Nekaj trenutkov nato je priletela skozi okno človeška noga. Drvar se je tako prestrašil, da je padel vznak. Ko se je prebudil iz omedlevice, je skočil pokonci in hotel zbežati. Pa ni mogel, ker je začutil v desni nogi strašno trganje. Bilo mu je, kakor da sploh nima več noge in da leži noga odtrgana na tleh. S težavo se je privlekel do župnišča in sporočil župniku, kaj se je zgodilo. Župnik mu je dal nasvet, naj zavije skozi okno vrženo človeško nogo v oprano rjuho in jo shrani pod božjo »matro«. Ko bo minilo leto dni, naj zopet čaka pri odprtem oknu, ker se bo Jaga vračala, in tedaj naj vrže nogo nazaj skozi okno. Zaradi bolečin v nogi pa mora tudi leto dni trpeti; če bo šlo vse po sreči, bo vzela Divja jaga njegovo bolezen zopet s seboj.

Tako se je zgodilo. Ko je minilo leto dni, je drvar zopet zaslišal hrup Divje jage, ki je pa prihajala od druge strani kakor prejšnje leto. Ko je vrgel nogo Divje jage skozi okno, je izginila, ne da bi padla, v sobo pa je zadonel glas: »Lani sem dala, letos sem vzela.«

Drvarju je prenehalo trganje v nogi, skozi okno pa ni gledal več Divje jage, še manj pa jo oponašal.

II.

V Solčavi je živel pastir, ki je bil vse leto na planini. Samo enkrat na mesec je šel h gospodarju po živila ali po zdravila za bolno živino. V dolino se je napotil vselej že ob sončnem vzhodu, da se je mogel vrniti še pred zahodom. Zvečer je bil vedno o pravem času pri čredi, kajti bil je veren sluga svojega gospodarja. Pred nočjo pa se je vračal tudi zaradi tega, ker ga je bilo strah hoditi ponoči skozi gozd.

Pastir je imel posebno v časteh sv. Luko, kajti temu svetniku gleda na vsaki podobi vol čez ramo. Na dan sv. Luke je pregledal vso živino in pri tem je nekoč zapazil, da je najlepšo kravo nekaj pičilo in da ji je zaradi in da ji je zaradi tega zmanjkalo mleka. Iti je moral v mraku skozi gozd h gospodarju, da mu sporoči nezgodo. Sredi gozda je zaslišal za seboj hrup Divje jage. Spomnil se je, kako mu je babica pripovedovala, da ne sme gledati nazaj, če sliši Divjo jago. Če je na vozni poti, se mora uleči z obrazom na zemljo v levi tir ali pa na panj, ki jih je bilo več na levi in desni. V naglici pa ni mogel najti nobenega, v katerega bi bil vsekan križ, zato se je moral uleči na drugega, ki ni imel nobenega znamenja. Medtem pa je bila Divja jaga že za njim. Slišal je samo, da je nekdo rekel: »Tukaj je panj, v katerega moram zasaditi sekiro.«

Divja jaga je odšla, pastirja pa je odslej strašno bolelo v križu. Hodil je k zdravnikom, a nobeden mu ni mogel pomagati. Zaradi hudih bolečin je popolnoma obnemogel. Stara ženica, ki je vedela za mnoga zdravila je pastirja prepričala, da ima Uroke, in mu je poskušala bolezen odmoliti. Z ženskim krilom ga je dregnila od glave do noge, pri tem pa je takole molila: »Devica Marija na cerkvenem pragu kleči, hudi Urok pa mimo leti. Devica Marija ga vpraša: Hudi Urok, kam ti greš? - Grem k tistemu človeku, kateri ima Urok, vse kosti mu zdrobim in vso kri mu posušim! - Hudi Urok, ti nimaš kosti zdrobiti in ne krvi popiti! Hudi Urok, idi tja v visoko skalovje, kjer nobena krščanska stvar ne more

prebivati in kamor se ne sliši nobeno zvonjenje!« - Nato mu je žena odštevala Uroke. Odštevala je: »Urokov je devet, jih ni devet, jih je le sedem, ni jih sedem, jih je šest,« - nato je enkrat pljunila v stran - »ni jih šest, jih je le pet, ni jih pet, so le štirje, niso štirje, so le trije« - nato je dvakrat pljunila v stran - »niso trije, sta le dva, je le eden, ni nobeden!« - Žena je trikrat pljunila v stran, napravila še križ če pastirja in zamrmrala: »Pomagaj ti Bog Oče, Sin in sv. Duh!« Pa tudi to mu ni pomagalo. Žena mu je naročila, naj gre ležat čez leto na panj, kjer ga je dobila Jaga, če ne bo ozdravel. Pastir se je ravnal po tem nasvetu. Mimo je prišla Divja jaga in slišal se je glas: »Vzeti moram tudi sekuro s seboj, ki sem jo lansko leto zasadil v ta panj in jo zasaditi v drugega!« Pastir je nato okrevl.

III.

V Rožu tuli in fuli na kvatarno nedeljo zvečer pred božičem. Tedaj slišiš vse človeške in živalske glasove: mijavkanje, cviljenje, tuljenje, lajanje, vriskanje, vek in žebranje. To je Divja jaga. Gori mož preganja s tropom mačk, psov in drugih zveri. Žalik žene.

Neki hlapec je pomagal Divji jagi vpiti. Kmalu nato mu je nekdo prinesel človeško pleče in rekel: »Kar si pomagal loviti, pomagaj še jesti!«

Divje jage se reši. Žalik žena samo na ta način, da brž sede na štor, v katerem je vsekani križ. Če človeka sreča Divja jaga, se reši, če se brž uleže v desno kolovoznico in drži roke in noge navzkriž.

(Črpanje zgodb iz knjig in internetnih strani)

Vid Mlakar

RIMSKI VRELEC

Rimski vrelec naj bi bil postojanka Rimljanov na cesti med Celeio in Verunumom. Na tem kraju so našli tudi dva kipa iz rimskih časov, zato so kraj v 19. stol. poimenovali Rimski vrelec. Izvir zdravilne vode so domačini imenovali KISEVA VODA.

V drugi polovici 19. stol. (pred 1877) so tu začeli razvijati zdraviliški turizem. Kopališče se je imenovala Vojvodska kopel. Izšli so letaki, ki so priporočali letovišče v štirih jezikih (angleško, nemško, italijansko in francosko). Sem so prišli gostje zdraviti pljučne, mehurne, želodčne in ledvične bolezni, prihajali pa so tudi slabokrvni in živčno bolni. Zdravilišče je slovelo po hladnih in toplih kopelih, posebnost je bila tudi naravna potočna kopel. Imeli so 35 postelj in svojega zdravnika. Letovišče pa so priporočali vsem, ki okrevajo po bolezni, posebej otrokom.

Vrelec je dajal do 15 litrov, s črpalko pa do 47 litrov vode na minuto. Kotuljska kislava voda je bila znana kot najboljša namizna voda po vseh restavracijah v Celovcu, Gradcu in na Dunaju, voda je potovala tudi v Ameriko. Na Dunaju so vodo prodajali celo v lekarnah. Menda je sam Franc Jožef pil samo še hotuljsko kislavo vodo in je le zato tako zdrav doživel visoko starost.

Domačini so vodo lahko natakali le opoldne, ko je lastniki niso natakali za izvoz, pa še to samo, če so jo odslužili, moški pol dneva košnje, ženske cel dan dela na polju.

Med drugo svetovno vojno so imeli kompleks v najemu gestapovci in bataljon SS. Ti so živeli od zalog, ki so jih nabrali iz kmečkih shramb. V kleti so imeli mučilnico, kjer so pobili pet domačinov.

1947 je komunistična oblast kompleks nacionalizirala. Kasneje je zamenjal veliko upravljavcev. Sezona zaradi smučišč v bližini ni bila samo v toplih mesecih, pač pa je bil hotel veliko bolj zaseden preko zime, ko so gostili zimske šole v naravi.

Restavracija je bila v devetdesetih letih priljubljeno mesto za večerje in plese ob živi glasbi. 1996 je bila sprejeta odločba o denacionalizaciji, prišlo je do zapletov, ki še danes niso rešeni. Ostala je samo voda, ki so jo še po drugi svetovni vojni prodajali pod imenom »Kotuljska slatina«, mineralna voda iz Kotelj. Vrelec je zdaj na zaščitenem arheološkem območju.

Danes je voda dostopna vsem. Zato raste v zadnjem času tudi zanimanje za vodo. Ima značilen okus in vonj. Preizkusite jo.

Ema Hovnik Rožen

ŽIVLJENJE DRUŽINE V LIBELIČAH

V družini moje babice so bili štirje otroci. Babi je bila drugi otrok v družini. Živeli so v Libeličah. Imeli so veliko kmetijo. Na njej še danes živi babičin brat, ki se ukvarja z vzrejo konjev. Življenje otrok je bilo včasih drugačno, kot je danes naše. Otroci so precej pomagali pri delu na kmetiji. Delali so na polju, skrbeli za živino in pomagali pri hišnih opravilih. Vsak petek in vsako nedeljo so peš hodili iz Dravograda do Libelič in obratno. Komaj 10 let stari otroci so namreč hodili v šolo na Ravne na Koroškem. Kljub obveznostim so vedno našli čas za igro. Tudi igrali so se drugače kot mi. Skrivali so se na skednju, igrali so se izštevance, ristanc, sestrice so druga drugi spletale kitke, lovili so se po dvorišču ... Ob nedeljah pa je bilo malo drugače. Vsa družina je odšla k maši. Mama je trem dekletom spletla kitke in v njih vpletla marjetice ali ivanjščice. Moja babi je imela zelo dober posluh. Rada je pela. Komaj 5 let stara deklica je učila ženske cerkvenega pevskega zbora dvoglasno petje. Pri maši so prepevale in majhna deklica, babi, z njimi.

Njihov oče, moj pradedek, je imel pri hiši velik čebelnjak. Da so se otroci lahko igrali, ga je preuredil in iz njega napravil gledališče. Babi, sestri Marta in Olga, brat Maksi ter bližnje sosedove hčere so prirejali gledališke predstave. Po nedeljski maši so včasih povabili na dvorišče tudi sosede. Zaigrali so predstavo in s tem razveseljevali ljudi v vasi. Ljudje so jim darovali nekaj dinarjev. S tem denarjem so si v libeliški trgovini kupili kak bombonček. Drugačni časi so bili. Živeli so skromno in veselili so se vsake malenkosti.

Pripovedovala: Marta Geršak (sestra moje babi, Mire Trafela)

24. 6.	<p style="text-align: center;">ZADNJI ŠOLSKI DAN</p> <ul style="list-style-type: none">• POUK• PODELITEV SPRIČEVAL, POHVAL, PRIZNANJ• RADIJSKA ODDAJA OB DRŽAVNEM PRAZNIKU• KONCERT DUETA BQL <p style="text-align: center;">Želimo vam lepe in varne počitnice.</p>	
--------	--	--

Zbrala in uredila: Vanja Benko, mentorica ŠNO